

Prædiken Trinitatis søndag 2024. Steffen Ringgaard Andresen

Trinitatis søndag 2.tr. 24 – kl. 17
722,434,291,364,292,285 vs. 2+4,11

Magt konformerer

(Og noget om treenighedslæren)

Nobelprisforfatteren Olga Tokarczuk er født i 1962 i Polen. I et af de grå og konforme lande i Østeuropa under Sovjetimperiets tid. Hun kender magten. Og hun har en fin næse for den. Som når den fx konformerer. Hun lader en af sine hovedpersoner gøre op med konformiteten:

Jeg tiltrækkes af det, som er defekt, ufuldkomment, revnet eller skåret. Jeg fascineres af det tilfældige, skaberværkets fejlgreb, blindgyderne... Alt det der afviger fra normen... former, som bryder symmetrien... Min interesse vækkes ikke af de begivenheder, der gentages igen og igen, som statistikere bøjer sig opmærksomt over med et tilfredst, indforstået smil på læberne. Jeg er modtagelig for [det skæve]. Jeg lider af den vedholdende og plagsomme overbevisning at det er dér eksistensens sande væsen bryder frem og røber sin egentlige natur. En pludselig, tilfældig blottelse. Et undseeligt 'ups', sømmen af en underkjole der hænger fornedet under en fint plisseret nederdel. Et grimt metalskelet der pludselig ses under silkebetrækket. En fjeder der bryder ud gennem lænestolens plys og skamløst demaskerer illusionen om noget blødt og behageligt."

Vi er født et andet sted.

De fleste er med på, at vi tilhører kollektivet.

Fra det øjeblik vi åbner øjnene og møder vores første blik, hvad enten det tilhører vores mor eller far eller bare en sygeplejerske som tilfældigvis er på vagt, er det sket. Så tilhører vi med Knausgårds ord kollektivet. Af kollektivet får vi mad og tøj, tryghed og varme, men også sprog og adgang til al den viden og information der findes akkumuleret i kulturen.

Og vi har ansvar for at finde vores rolle i det. Der skal bygges huse, opereres knæ og undervises børn.

De fleste af os hylder almenvellet;

at vi må skabe en god tilstand for alle mennesker i det her samfund, hvor vi ikke bare står hver for sig og på hver vore egne steder og råber op om os selv og vore egne værdier, men hvor vi kalder på det i og hos hinanden, som vi hver især synes er det bedste, vi kan bidrage med for at opbygge en fælles verden.

Megen mistrivsel her hos os kommer vist af en stigende manglende sans for kollektivet og almenvellet. Af ikke at kunne eller ville finde sin plads dér

Med så mange af os, erkender de fleste af os, at vi ikke undgå at rode og at vi selvfølgelig må hjælpe hinanden med at rydde op og holde en vis orden.

Men vi ved også, at magt kan korrumpere magthaverne. Men når jeg nævner Olga Tokarczuk, er det fordi, hun graver et spadestik dybere end dét.

Magthavere skiftes dog ud. Og hos er der grænser for åbenlyse magthaveres åbenlyse magtudøvelse.

Magt konformerer. Og dermed er vi bragt ud over det åbenlyse.

Så tilbage til Olga Tokarczucs næse for magten.

Har I nogensinde besvaret en personlighedstest? Måske i forbindelse med en jobansøgning?

Tror du at den bedste beslutning er den som lettest lader sig ændre?

Tror? Hvilken beslutning? Ændre til hvad? Hvornår? Hvordan lettest?

Når du kommer ind i et rum, foretrækker du så at sidde i midten eller ude ved siderne?

Hvilket rum? Og hvornår? Er rummet tomt? Er der vinduer i rummet? Og hvordan er udsigten?

Foretrækker du at læse en bog eller at gå til en fest?

Hvad for en bog? Hvilken fest?

Hvad er det for en metodik!?

Det forudsættes stiltiende, at mennesket ikke kender sig selv. Og det kan meget sagtens være.

Men det forudsættes så også, at nogen, ved at stille de tilpas snedige spørgsmål kan skabe selvindsigt.

De stiller spørgsmålene. Og de anviser svarmuligheder.

Og så vil sandheden om dig uforvarende blive afsløret. Du er sådan og sådan. Du hører til der og der. Eller du hører slet ikke til nogen steder. Det vidste du bare ikke selv. Men det har vi nu fortalt dig.

Vi – hvem det så end er – skænker dig berettigelse.

Magt konformerer!

Magt betjener sig af metodik!

Og Augustus' mandtalslister på Jesu og disciplenes tid og vore dages personlighedsanalyser og spørgeskemaer med graduerede svarmuligheder synes at bygge på den samme farlige og i grunden totalitære forudsætning, at vi er konstante, og at vores reaktioner er forudsigelige.

Der er noget totalitært over forsøget på at beskrive mennesket i sin totalitet – i sin helhed, alment og objektivt. At forudsætte, at vi er konstante og at vores reaktioner er skemalægningsparate forudsigelige.

Er magtens konformisme nok forsøgt drevet ud af folkestyret i sin bredde, har den taget ophold i vores menneskesyn. Og tør jeg sige, at det ikke bare viser sig i fx personlighedsanalyser og lignende, men også i debatter om, hvad et menneske er, når det kommer til etiske spørgsmål om fx aktiv dødshjælp.

Hvad tvivlede disciplene på?

De havde fulgt ham en håndfuld år.

Og lært at genkende et mønster. Selvom han altid improviserede frit fra menneske til menneske, var der alligevel et mønster.

Første gang de mødte en spedalsk, gik de i en stor bue udenom. Jesus gik direkte mod den syge, tog hendes skorpede hænder i sine og talte med hende. Som betød hun mere end Jesu egen selvopholdelsesdrift.

Første gang de mødte den her hadske, aggressive modstand svarede de naturligvis igen. *Lad være*, sagde han, *når nogen slår dig på den ene kind, så vend også den anden til*. Som var hensynet til fjenders velbefindende vigtigere end egen ret.

Første gang nogen ville gøre Jesus til dommer over en prostitueret så de sig om efter passende sten. Jesus sagde til dem: *Den af jer, der er ren, kan kaste den første sten.* Og til hende: *Jeg fordømmer dig ikke.* Som var den prostitueredes berettigelse vigtigere end ret og religion.

Efterhånden tegnede der sig et mønster. Hvis han havde al magt i himlen og på jorden, så måtte det betyde, at mønsteret for al virkelighed er selvhengivelse.

Går det overhovedet an at gå sådan til virkeligheden? spurgte de – og kan vi dét? Og nu kommer han til dem og beder dem at gå ud i alverden med sit budskab. Og måske er det sådan, at den, der snart ikke ved, hvad hun tør tro, og slet ikke tør banke andre i hovedet med den, passer godt til at bringe hans budskab ud. For her skal ikke marcheres. Her skal der ikke gås i takt. Men gerne prøvende, tvivlende og nænsomt. Og i et frit og lige møde.

Det er Trinitatis søndag. Og det handler om Vorherres magt. Det er svært stof.

Måske kan vi sige det nogenlunde sådan: Der er ikke en udfoldet lære om treenigheden og Guds magt i Bibelen. Men – vil vi vide noget om Guds almagt, må vi erfare den i Kristus. Han har ikke taget magten. Den er ham givet af Gud Fader.

I dag fortælles der, at Gud Søn – han der nu efter pinse er os afstandsløst til stede og som giver sig selv helt hen for det andet menneske – har fået al magt. Den er ham givet. Men så er der også én, der må opgive den. Afgive den. Det gør Gud Fader. Det vigtigste i treenigheden er ikke bare de tre personer. Det vigtigste er forholdet mellem dem. Bevægelsen i treenigheden. Bevægelsen er hjerteslaget og åndedrættet. Det er en magtafgivelse og magtmodtagelse. Den over alt ophøjede Gud Fader, som er den eneste, der kan skabe sig selv magt, afgiver magten til Gud Søn, der har bøjet sig så dybt ned i selvhengivelse for os, at han rummer hvert eneste menneske og skænker det berettigelse – lykkeligt eller ulykkeligt, lige eller skævt, om det er lykkes eller ej. I dén bevægelse er Gud Helligånd.

Guds almagt er en bevægelse i Ånden fra fuldstændig og suveræn og magtfuld handlefrihed til fuldstændig og suveræn og bunden selvhengivende kærlighed.

Guds kærlighed er ikke en kærlighed oppe fra og ned. Patronens kærlighed. Feudalherrens kærlighed. Gud Søn er i øjenhøjde med os. Han har hengivet sig til os og for os.

Er det ikke bare nørdet teologi? Kan det ikke være lige meget og det samme?

Jo – HVIS det ikke lige er fordi Gud blev menneske for at få os i tale. Jo – HVIS det ikke lige er fordi vi hermed er kaldet til at være med i den samme bevægelse. I Gud, altså. Intet mindre.

Måske kan Jesus med sin selvopofrende gang blandt raske og spedalske, bedsteborgere og prostituerede, vredladne og selvbeherskende, småskårne og generøse, lykkelige og ulykkelige, ofre og bødler, retfærdige og syndere bevæge os, som han bevægede sine disciple, da de med egne øjne så, at for ham var mønsteret for al virkelighed selvhengivelse.

Tvivlende? Jo! Og måske også heldigvis! Men bevægede.

Amen